

**Державна служба України
з надзвичайних ситуацій**

Навчальний пункт Аварійно-рятувального загону
спеціального призначення Головного управління ДСНС
України у Київській області

ПОСІБНИК

**МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ТА ПАМ'ЯТОК УЧНЯМ
ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА НЕДОПУЩЕННЯ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

2016 рік

Посібник підготовлений педагогічним колективом навчального пункту АРЗ СП ГУ ДСНС України у Київській області:

Начальник навчального пункту
Миронець О.І.

Старший викладач – методист НП
Поліщук Р.В.

Розглянуто та схвалено на засіданні педагогічної ради навчального пункту АРЗ СП ГУ ДСНС України у Київській області (протокол № ___ від _____ 2016 року)

ЗМІСТ:

Розділ 1. Класифікація надзвичайних ситуацій	3
Розділ 2. Поведінка в небезпечних ситуаціях.....	5
Розділ 3. Правила безпеки у побуті	7
Розділ 4. Пожежа, стадії розвідку пожеж	8
Розділ 5. Причини виникнення пожеж	11
Розділ 6. Правила користування обігрівальними приладами	13
Розділ 7. Заходи радіаційного захисту	15
Розділ 8. Загальні правила пожежної безпеки у школі	17
Розділ 9. Правила протипожежної безпеки	18
Розділ 10. Сигнали оповіщення у випадку надзвичайних ситуацій.....	19
Розділ 11. Правила безпечної поведінки у школі.....	22
Розділ 12. Правила користування телевізором, комп'ютером, мобільним телефоном.....	22
Розділ 13. Дії в разі загоряння одягу, ступені термічних опіків	22
Розділ 14. Загальні правила застосування вогнегасників та правила безпеки при їх використанні, класи пожеж, первинні засоби пожежогасіння	25

Розділ 1. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Надзвичайна ситуація — порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, яка призвела (може призвести) до загибелі людей або значних матеріальних втрат.

Стихійне лихо — явище природи, яке викликає катастрофічні обставини і характеризується раптовим порушенням нормального життя та діяльності населення, загибеллю людей, руйнуваннями або пошкодженнями будівель та споруд, знищенням матеріальних цінностей.

Небезпечне природне явище — подія природного походження або результат діяльності природних процесів, які за своєю інтенсивністю, масштабом поширення і тривалістю можуть вражати людей, об'єкти економіки та довкілля.

Аварія — небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, або території загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю.

Катастрофа — велика за масштабами аварія чи інша подія, що призводить до тяжких, трагічних наслідків.

Відповідно до характеру подій бувають різні види надзвичайних ситуацій:

Надзвичайні ситуації техногенного характеру: транспортні аварії (катастрофи), пожежі, неспровоковані вибухи чи їх загроза, аварії з викидом (загрозою викиду) небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин, раптове руйнування споруд та будівель, аварії на інженерних мережах і спорудах життєзабезпечення, гідродинамічні аварії на греблях, дамбах.

Надзвичайні ситуації природного характеру: небезпечні геологічні (землетруси, вулкани, лавини, провалювання земної поверхні, зсуви, обвали), метеорологічні (зливи, град, сильна спека, суховії, посуха, ураган, шквали, смерчі, пилові бурі, сильні снігопади і заметілі, сильні морози, ожеледь, тумани), гідрологічні явища (повінь, цунамі, сель, підвищення ґрунтових вод), деградація ґрунтів чи надр, природні пожежі, зміна стану повітряного басейну, інфекційна захворюваність людей, сільськогосподарських тварин, масове ураження сільськогосподарських рослин хворобами чи шкідниками, зміна стану водних ресурсів та біосфери.

Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру: пов'язані з протиправними діями терористичного і антиконституційного спрямування; здійснення або реальна загроза терористичного акту (збройний напад, захоплення і утримання важливих об'єктів, ядерних установок, і матеріалів, систем зв'язку та телекомунікацій, напад чи замах на екіпаж повітряного чи морського судна), викрадення (спроба викрадення) чи знищення суден, встановлення вибухових пристроїв у громадських місцях, зникнення (крадіжка) зброї, виявлення застарілих боєприпасів.

Надзвичайні ситуації воєнного характеру пов'язані з наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин та відходів, нафтопродуктів, вибухівки, сильнодіючих отруйних речовин, токсичних відходів, транспортних та інженерних комунікацій.

Для узагальнення рівня НС за класифікаційними ознаками визначаються чотири рівні надзвичайних ситуацій.

Надзвичайна ситуація загальнодержавного рівня – це надзвичайна ситуація, яка виникає на території двох та більше областей (Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя) або загрожує транскордонним перенесенням, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріали і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості окремої області (Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя), але не менше 1 % обсягу видатків відповідного бюджету.

Надзвичайна ситуація регіонального рівня – це надзвичайна ситуація, яка виникає на території двох або більше адміністративних районів (міст обласного значення), Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або загрожує перенесенням на територію суміжної області України, а також у разі, коли для її

ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості окремого району, але не менше одного відсотка обсягу видатків відповідного бюджету;

Надзвичайна ситуація місцевого рівня – це надзвичайна ситуація, яка виходить за межі потенційно-небезпечного об'єкта, загрожує поширенням самої ситуації або її вторинних наслідків на довкілля, сусідні населені пункти, інженерні споруди, а також у разі, коли для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси у обсягах, що перевищують можливості потенційно-небезпечного об'єкта, але не менше одного відсотка обсягу видатків відповідного бюджету. До місцевого рівня також належать всі надзвичайні ситуації, які виникають на об'єктах житлово-комунальної сфери та інших, що не входять до затверджених переліків потенційно-небезпечних об'єктів;

Надзвичайна ситуація об'єктового рівня — це надзвичайна ситуація, яка розгортається на території об'єкта або на самому об'єкті і наслідки якої не виходять за межі об'єкта або його санітарно-захисної зони.

Розділ 2. Поведінка в небезпечних ситуаціях.

Екстремальна ситуація, як правило, настає несподівано. Тому діяти при її виникненні треба швидко, організовано, без паніки. Зволікаючи, можна втратити шанси на порятунок. У результаті аналізу таких ситуацій фахівці-рятувальники розробили основні правила поведінки в них:

- **вміти передбачати небезпеку;**
- **вміти контролювати свою поведінку;**
- **бути самостійним;**
- **вміти думати, аналізувати, знаходити вихід із ситуації;**
- **швидко приймати рішення;**
- **бути наполегливим і впертим, коли це буде потрібно;**
- **вміти підкоритися, якщо це потрібно;**
- **не зневірятися, якщо немає більше сил боротися за життя;**
- **шукати інші шляхи, перш ніж здатися;**
- **... і навіть тоді не здаватися.**

Якщо сталася аварія з автомобілем (або літаком), треба негайно покинути його, винести поранених і по можливості – спорядження, відійти на безпечну відстань. При аварії можливий витік палива. Досить маленької іскри – і станеться вибух. При стихійному лиху (схід лавини, повінь, лісова пожежа і т. д.) треба докласти всіх зусиль

для виходу в безпечну зону. Опинившись у безпечному місці, насамперед необхідно заспокоїтися. Ви не досягнете успіху, якщо почнете гарячково кидатися, заразите своєю нервозністю товаришів. Настане загальна паніка, а цього допускати не можна. Як тільки ви і ваші друзі заспокоїться, потрібно негайно оцінити обстановку. Перевірте, чи немає серед вас поранених. Якщо необхідно, терміново надайте постраждалим першу домедичну допомогу. Подивіться, що з продуктів, спорядження, засобів медичної допомоги у вас є. Все, що ви знайдете, постарайтеся зберегти, укрити від дощу і вітру. Потім треба вирішити, чи залишитеся ви на місці або будете виходити до населеного пункту, на дорогу. Від цього рішення залежатиме ваш план подальших дій. Якщо серед вас є дорослі, то всіма діями керуватимуть вони. Якщо їх немає, вам доведеться діяти самостійно. Домовимося, що далі будемо розглядати ситуації, коли група дітей або одна дитина знаходиться в екстремальній ситуації без дорослих. Вихід до населеного пункту потрібно зробити, якщо ніхто з дорослих не знає вашого передбачуваного місцезнаходження, а у вас немає засобів радіозв'язку, стільникового телефону. Ви не впевнені, що скоро прийде допомога до місця вашого знаходження. При цьому постарайтеся оцінити свої сили, стан ослаблених, хворих і їх кількість. Якщо ж є впевненість в тому, що допомога скоро до вас прийде, або у вас немає можливості рухатися, то треба залишитися на місці і готуватися до нічлігу. Навіть першу ночівлю не можна проводити без укриття. Якщо мало часу для обладнання справжнього табору, робіть аварійний табір. Все залежить від того, в який час доби трапилася подія і що у вас є для споруди тимчасового житла. При обладнанні аварійного табору повинні бути дотримані наступні умови:

- можливість сховатися від опадів, вітру або сонця;
- можливість зосередити в одному місці всі необхідні речі та продукти харчування;
- можливість встановити охорону, призначивши одного або двох чергових.

Потім визначайте місце для влаштування тимчасового житла, місця для приготування їжі, зберігання продуктів. Обов'язково розподіліть обов'язки між членами групи. Для цього з'ясуйте, хто з хлопців знайомий з полюванням і риболовлею, знає їстівні рослини і способи їх приготування, вміє надавати домедичну допомогу, збирати і готувати дрова, підтримувати багаття, будувати житло, ремонтувати і виготовляти спорядження, здатний провести розвідку місцевості і визначити своє місце розташування, підготувати засоби сигналізації. Треба зробити так, щоб працював кожен член групи. Це, крім іншого, допоможе всім відволіктися від сумних думок, і останнє: будь-яка група працює ефективно, якщо в ній є керівник, командир. Це часто більш досвідчений і врівноважений ваш товариш, якщо у вас такий вже є – добре. Якщо ні, домовтеся спільно, кому ви довіряєте собою керувати.

Після цього намагайтеся виконувати всі його розпорядження. Командир повинен планувати дії групи, розподілити обов'язки між усіма її членами з урахуванням

здібностей і можливостей кожного і контролювати їх виконання. Не менш важливий обов'язок командира – підтримка нормальних відносин між членами групи.

Несподівано виникла екстремальна ситуація, що нависла небезпека, голод і холод, спрага і багато інших. Виниклі обставини викликають велике нервове напруження, дратівливість. Як наслідок, між членами групи можуть виникнути конфлікти, часто навіть через дрібниці.

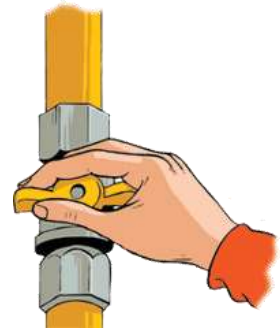
ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: в екстремальній ситуації не можна конфліктувати, адже в конфлікті не буває переможців і переможених – програють і конфліктуєчі, і вся група в цілому. Намагайтеся стримувати себе навіть тоді, якщо вам щось не подобається. Постарайтеся говорити рівним, спокійним голосом. Не чіпляйтеся до дрібниць але, якщо назріває розбіжність в серйозному питанні то попросіть командира обговорити це питання на загальних зборах, об'єктивно. В результаті конфлікту група може розділитися на кілька частин, що неприпустимо. Це тільки посилить ваше становище. Уявіть собі, що при такому розподілі кожна частина групи буде виходити до населеного пункту по своєму маршруту. Це значно збільшить район пошуку і додасть роботи рятувальникам. Отже, успішне завершення вашого автономного існування в першу чергу залежить від вас самих. Треба засвоїти просту істину: при автономному існуванні вам все доведеться робити самим. Ніхто вам не допоможе і нічого за вас не зробить, але не можна опускати руки! **ЗАПАМ'ЯТАЄТЕ:** витримка, дисциплінованість, фізична підготовка а головне, прагнення і вміння вижити – ось визначальні якості, які допоможуть вам перемогти.

Розділ 3. Правила безпеки у побуті.

Пам'ятка

- Ніколи не залишай без нагляду ввімкненими в розетку електроприлади.
- Забороняється тягнути електропровід руками, тому що він може обірватися, і тебе вдарить електричним струмом.
- Мокрою рукою не вмикай електрошнур у розетку.
- Забороняється в будь-якому разі підходити до оголених дротів і торкатися їх руками.
- Ніколи не пробуй на смак невідомі тобі ліки, вживай тільки ті, що рекомендував лікар під наглядом батьків.
- Побутова хімія є небезпечною, забороняється відкривати будь-які коробочки і пакуночки з побутовою хімією (пральні порошки, миючі засоби, засоби знищення тарганів, пацюків, мишей.)
- Накопичення газу таїть в собі велику небезпеку: він може вибухнути, може викликати запаморочення і отруєння організму.
- Не запалюй сірника, не вмикай світло.
- Якщо чути запах газу, відкрий на кухні вікно.
- Перевір, чи закриті крани на газовій трубі.
- Подзвони по 104.
- Не бігай на балконі-небезпечно.
- На перила не спиратись і тим більш - перегинатись.
- Обережно користуйся вилками, ножами, ножницями.
- Ніколи не поспішай і не біжи по сходах.
- Обережно в ліфті, ніколи не заходь до ліфта великим гуртом.

Розділ 4. Пожежа, стадії розвідку пожеж.

Пожежа - неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для людей, тварин та навколишнього природного середовища.

Горінням називається складний фізико-хімічний процес поєднання горючої речовини та окисника під впливом температури. Під час горіння органічна речовина змінює свою форму, вид, властивості. Тобто змінюються її початкові фізичні та

хімічні властивості. Під час горіння частина речовини перетворюється в чадний газ, виділяється тепло та випромінюється світло. Горіння можливе, за наявності трьох складових умов - горючої речовини (твердої, газоподібної, рідкої), окисника (кисню повітря або технічного кисню) та температури, що може викликати спалахування або горіння речовини. У випадку відсутності одного з перерахованих факторів - горіння припиняється.

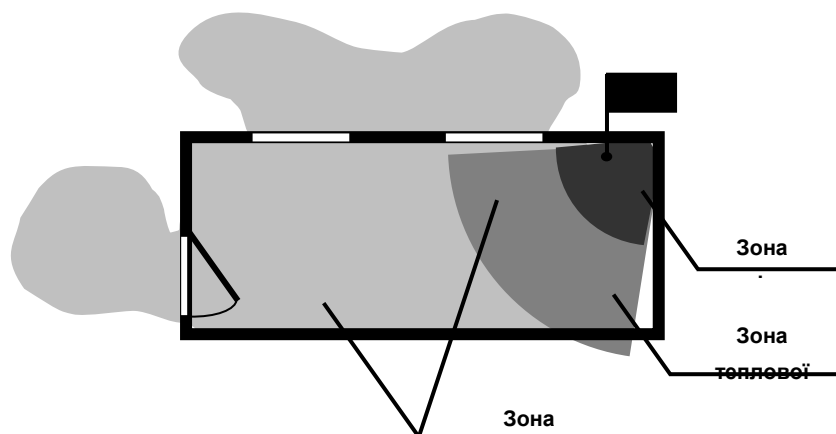

Пожежа, після її виникнення, певний час розвивається хаотично. В цей час знищуються матеріальні цінності, утворюються умови для виникнення обвалів, вибухів, перекидання вогню на інші приміщення чи споруди. Утворена загазованість створює небезпеку людям.

Простір, у якому виникла пожежа, умовно поділяється на три зони: **горіння**, **теплової дії** та **зادимлення**.

Зоною горіння називається частина простору, в якому протікають процеси термічного розкладання або випаровування горючих речовин і матеріалів в обсязі факелу полум'я.

Зона теплової дії примикає до межі зони горіння. В цій частині простору протікають процеси теплообміну між поверхнею полум'я, навколишніми горючими речовинами та будівельними конструкціями. Тепло від полум'я передається у всіх напрямках: горизонтально, вертикально та вниз. Підраховано, що майже 50% всього тепла зразу йде в гору (за рахунок чого здійснюється наповнення повітряних шарів теплим повітрям і вони можуть летіти). 50% тепла, що не пішли в гору ідуть на прогрівання оточуючих горючих речовин, з цієї кількості тепла більша частина повертається назад в осередок горіння після того, як прогріта горюча речовина спалахує.

Зона задимлення - частина простору, заповнена димом в якому неможливе перебування людей без апаратів захисту органів дихання, а дії підрозділів ускладнені недостатньою видимістю.

В деяких випадках за зовнішніми ознаками (колір, запах, смак) можливо встановити вид палаючої речовини (див. таблицю). Це в деяких випадках дозволяє під час оперативного розгортання вирішити які вогнегасні речовини застосовувати під час подавання вогнегасної речовини на вирішальному напрямку.

Горюча речовина	Характеристика диму		
	Колір	Запах	Смак
Деревина	сірувато-чорний	смолистий	кислуватий
Папір, сіно, солома	білувато-жовтий	специфічний	кислуватий
Бавовна, тканини	бурий	специфічний	кислуватий
Нафтопродукти	чорний	нафтовий	кислуватий
Фосфор	щільний білий	часниковий	не має
Магній	білий	не має	металевий
Сірка	не визначений	сірчистий	кислий
Гума	чорно-бурий	сірчистий	кислий
Калій металевий	щільний білий	не має	кислуватий

У процесі розвитку пожежі розрізняють три стадії:

початкова стадія розвитку пожежі;

основна (розвинена) стадія розвитку пожежі;

кінцева стадія пожежі.

Ці стадії характерні для всіх пожеж незалежно від того, де сталася пожежа: на відкритому просторі або в приміщенні.

Початковій стадії відповідає розвиток пожежі від джерела запалювання до моменту, коли приміщення буде повністю охоплено полум'ям. На цій стадії відбувається наростання температури в приміщенні і зниження щільності газів в ньому. При цьому кількість газів, що видаляються через отвори більше, ніж кількість повітря разом який перейшов в газоподібний стан горючими матеріалами і речовинами.

На початковій стадії пожежі повітря і продукти горіння в приміщенні збільшуються в обсязі, створюється надлишковий тиск до декількох десятків Атмосфер, в результаті чого газова суміш виходить з нього через нещільність в стиках будівельних конструкцій, зазори в притворах дверей, вікон, повітроводи та інші отвори. Горіння підтримується киснем повітря, що знаходиться в приміщенні, концентрація якого поступово знижується. Якщо приміщення досить ізольовано від навколишнього середовища, наприклад не порушено скління віконних прорізів або вони взагалі відсутні, щільно закриті двері і перекриті заслінки на повітроводах, розвиток процесу горіння в ньому може сповільнитися або припинитися взагалі. В іншому випадку, на початковій стадії пожежі горіння поширюється на значну площу приміщення, прогриваються конструкції та матеріали, температура в приміщенні піднімається до 200-300 ° С, в диму зростає вміст оксиду і діоксиду вуглецю, відбувається інтенсивне димовиділення і знижується видимість.

Залежно від об'єму приміщення, ступеня його герметизації і розподілу пожежного навантаження початкова стадія пожежі триває 5-40 хв. (іноді і більше - до декількох годин). Однак, небезпечні для людини умови виникають вже через 1-6 хв.

Ця стадія пожежі, як правило, не робить істотного впливу на вогнестійкість будівельних конструкцій, оскільки температура поки що порівняно невелика.

У зв'язку з тим, що лінійна швидкість поширення полум'я величина не постійна і залежить від безлічі факторів, а також від стадії розвитку пожежі, при практичних розрахунках геометричних параметрів пожежі в розрахунку сил та засобів гасіння в перші 10 хвилин розвитку в закритих приміщеннях вона приймається з коефіцієнтом 0,5. Зменшення лінійної швидкості розвитку пожежі в два рази відображає факт уповільнення процесу горіння на першій стадії.

Основній стадії розвитку пожежі в приміщенні відповідає підвищення температури до максимуму. На цій стадії згорає 80-90% об'ємної маси горючих речовин і матеріалів, температура і щільність газів в приміщенні змінюється в часі незначно. Даний режим розвитку пожежі називається квазістаціонарним (сталим), при цьому витрата газів, що видаляються з приміщення приблизно дорівнює притоку повітря.

На кінцевій стадії пожежі завершується процес горіння і поступово знижується температура. Кількість вихідних газів стає менше, ніж кількість надходить повітря.

Розділ 5. Причини виникнення пожеж.

Підпал - це навмисні дії по знищенню (пошкодженню) майна, нанесення шкоди здоров'ю людині за допомогою вогню.

Несправність виробничого обладнання, порушення технологічного процесу виробництва:

- недолік конструкції, виготовлення і монтажу виробничого обладнання;
- порушення технологічного регламенту процесу виробництва;
- розряд статичної електрики;
- руйнування рухомих вузлів і деталей, попадання в рухомі механізми сторонніх предметів;
- несправність системи охолодження апаратів, тертя поверхонь;
- несправність, відсутність іскрогасників пристроїв;
- інші причини по цій групі.

Порушення правил улаштування та експлуатації електрообладнання:

- недолік конструкції та виготовлення електрообладнання;
- порушення правил пожежної безпеки при експлуатації побутових електроприладів;
- порушення правил технічної експлуатації електрообладнання;
- порушення правил монтажу електрообладнання;
- порушення правил технічної експлуатації та вибору апаратів захисту електричних мереж;
- інші причини по цій групі.

Порушення правил улаштування та експлуатації печей:

- неправильне влаштування та несправність опалювальних печей та димарів;
- порушення правил пожежної безпеки при експлуатації печей.

Порушення правил улаштування та експлуатації теплогенеруючих агрегатів та установок:

- недолік конструкції та виготовлення теплогенеруючих агрегатів та пристроїв;
- порушення правил при монтажі теплогенеруючих агрегатів та пристроїв;

порушення правил пожежної безпеки при експлуатації теплогенеруючих агрегатів та пристроїв;

інші причини по цій групі.

Необережне поводження з вогнем:

необережність при палінні;

необережне поводження з вогнем дітей;

інші причини по цій групі.

Порушення правил улаштування та експлуатації транспортних засобів:

несправність систем, механізмів та вузлів транспортного засобу;

інші причини по цій групі.

Інші причини:

порушення правил пожежної безпеки при проведенні електрогазозварювальних робіт;

вибухи;

порушення правил експлуатації побутових газових, гасових, бензинових та ін. пристроїв;

самозаймання речовин і матеріалів;

грозові розряди;

порушення правил пожежної безпеки при проведенні вогневих робіт (відігрівання труб, двигунів та ін.);

невстановлені причини;

інші причини, не пов'язані ні до однієї з груп.

Розділ 6. Правила користування обігрівальними приладами.

Зараз людство придумало багато приладів якими можна обігріти оселю, але з ними треба бути особливо обережними, користуючись електрообігрівачами, тепловентиляторами та опалювальними печами суворо дотримуйтесь наступних правил безпеки: - перш ніж використовувати

електронагрівачі, перевірте (візуально) справність електропроводки, щитків, розеток та штепсельних вилок приладів;

- категорично заборонено користуватися саморобними та кустарно виготовленими електроприладами; не кладіть нічого на електрообігрівачі;

- слідкуйте, щоб нагрівальні прилади були на безпечній відстані до різних предметів, меблів. Пам'ятайте: найбільшу кількість пожеж спричиняють саме вони. Опалюючи приміщення піччю – на газі або дровах – батьки повинні перевірити, чи не з'явилися в ній тріщини або щілини. Це можна зробити, спаливши в печі трохи паперу, та згодом оглянувши її ззовні, – у місцях тріщин буде добре видно закоптіння. Виявлені тріщини необхідно замастити глиною чи розчином. Перед грубкою або піччю повинен лежати металевий лист. Забороняється над піччю сушити одяг, розпалювати піч бензином або іншими горючими розчинами.

Вогнище, яке було для первісної людини першою піччю, вона цінувала більш за все. Тому навколо нього люди почали встановлювати дах, зводити стіни, а потім і двері: тобто будувати житло. А коли в людській оселі з'явилися ліжка, стіл, шафи, розпалене на підлозі вогнище перестало задовольняти господарів. Тож і побудували для нього окремих будиночок з віконцем і дверима. Так з'явилася піч.

Перші печі відомі ще з кам'яного віку. Їх викладали з глини і каміння. Вони не мали ні димаря, ні труби. Дим йшов прямо всередину оселі. Лише на початку нашої ери з'явилися печі і каміни з димарями.

Плита і камін — винахід європейців, а в Київській Русі здавна клали печі великі, на півхати. На території Київської Русі, Вінницької. Чернігівської областей археологи під час розкопок не раз знаходили в ґрунті глиняно-кам'яні печі, викладені ще в кам'яному віці. Їх вважають прабабусями наших печей.

В Україні завжди шанували піч. Вважали її одним з оберегів дому. Вона і кухня, і хлібопекарня, і грілка, і прекрасний диван з підігрівом. Ніяка плитка не може так смачно варити і пекти, як бабуся-піч. Господині слідкували, щоб піч завжди була прибраною, чистою. Вони фарбували її, розписували українським орнаментом: квітами, півниками, чарівними птахами.

До обігрівальних приладів відносяться також газові котли та газові грубки. Газ – це не видима і нечутна небезпека. Вибухонебезпечна суміш газу з повітрям здатна не тільки травмувати людину, але й зруйнувати будинок. Витікання газу відбувається через негерметичність з

єднувальних шлангів і трубопроводів, внаслідок людської недбалості, через пустощі дітей. Тому, з метою протипожежної профілактики треба дотримуватися правил користування газом.

Розділ 7. Заходи радіаційного захисту.

Радіація – це випромінювання радіоактивних елементів, які потрапили в навколишнє середовище, внаслідок руйнування реактора на будівлі 4-го енергоблоку Чорнобильської атомної станції і викиду значної кількості радіоактивних речовин у довкілля. Сталася ця подія сумнозвісного 26 квітня 1986 року. А з чим її їдять? Та теж відомо, з різноманітними продуктами харчування, які людина вживає щоденно мінімум три рази на день. Ми не можемо зупинити вплив радіації на організм, але можемо порекомендувати, як мінімізувати її шкідливу дію. Існують прості способи зменшення вмісту радіонуклідів у продуктах харчування.

Отже, капусту слід вживати без верхніх 3-4 листів і качана. Перед вживанням у овочі треба промити у проточній воді, а іноді бажано навіть вимочувати. У коренеплодів (моркви, буряка, редиски, ріпи) обов'язково треба видаляти гичку разом з вінчиком на 10-15 мм. Відварювати їх слід до напівготовності, потім воду злити і залити новою порцією води. Не бажано відварювати та запікати картоплю в лущинні. Переробка овочів і фруктів, їх консервування (квашення і маринування) також зменшує вміст радіонуклідів. При цьому розсоли і маринади в їжу використовувати не рекомендується.

При зборі лісових грибів та ягід треба пам'ятати, що найменший вміст радіонуклідів у опеньків, грибів – парасольок строкатих, дощовиків, більше накопичують лисички, рядовки, боровики, підберезники, красноголовці. Сильно накопичують радіацію зеленушки, сиріжки, грузді, вовнянки рожеві.

Є ще гриби, які акумулюють радіацію, це - польські гриби, свинушки, масляки.

Зменшення вмісту радіонуклідів можна досягти шляхом їх відварювання у солоній воді протягом 15-60 хвилин, при цьому через кожні 15 хвилин відвар зливається. При кип'ятінні в підсолену воду треба додати трошки столового оцту чи лимонної кислоти, що збільшує вихід радіонуклідів із грибів у відвар.

Лісові ягоди також по-різному накопичують радіацію. Найбільший вміст радіонуклідів у журавлині, брусниці, чорниці, менше у суниці, малині, ожині. Найчистіші у плані вмісту радіації ягоди калини і горобини. Споживати ягоди треба у свіжому вигляді, очистити від залишків листя, моху, ґрунту,

кілька разів промити у проточній воді, оскільки при сушінні активність радіонуклідів може зростати у 10 разів.

Не треба зовсім відмовлятися від споживання дарів природи, просто виконуйте прості заходи щодо збереження власного здоров'я та будьте здорові та щасливі.

Радіаційний фон обумовлений занесенням радіоактивних речовин. Радіоактивні речовини можуть поширюватися головним чином з пилом, тому слід виконувати наступні рекомендації щодо забезпечення захисту:

1. При роботі поза приміщеннями бути у верхньому одязі і головному уборі, при сильному пилоутворюючому вітрі використовувати ватно-марлеву пов'язку.

2. Купання у відкритих водоймах, перебування на пляжах на деякий час виключити.

3. Небажано знаходитись під дощем і снігом без парасольки, ховатись від дощу під деревом, лежати на траві.

4. Колодязі слід обладнати навісами і відмосткою, щільно закривати кришками, щоб до них не потрапляв пил.

5. Не слід збирати ягоди, гриби, квіти тощо.

6. При вході в приміщення необхідно ретельно витирати взуття об зволожений килимок. Верхній одяг ретельно вичищати за допомогою пилососу. Взуття і верхній одяг краще залишати у передпокої. Домашнє взуття не носити на вулиці.

7. В усіх житлових і службових приміщеннях обов'язкове щоденне вологе прибирання з використанням миючих засобів. М'які доріжки і килими краще за все згорнути, м'які меблі покрити чохлами, частіше чистити пилососом. Пилосос після роботи треба протерти вогкою ганчіркою, пилососний контейнер очистити шляхом змочування у відрі з водою, а забруднену воду зливати в каналізацію або інше визначене місце.

8. Провітрювання приміщень краще здійснювати перед сном, у безвітряну погоду, після дощу або з наступним вологим прибиранням приміщення.

9. Перед вживанням їжі і води необхідно добре прополоскати рот водою, ретельно вимити руки.

10. Харчування повинно бути повноцінним і вміщувати необхідну кількість поживних речовин.

11. Приготування їжі: вимочити м'ясо (у дрібних шматочках) 1-2,5 години, потім кип'ятити у воді без солі до напівготовності, воду злити і далі доводити до готовності. Салат, щавель і шпинат із меню бажано виключити. Овочі і фрукти

треба ретельно промити проточною водою. Все продовольство необхідно купувати там, де ведеться дозиметрична перевірка.

12. Виводити на прогулянки домашніх тварин (собак, кішок) тільки на повідках, а після повернення з прогулянок ретельно обтирати їх вологою тканиною, обмивати лапи.

Розділ 8. Правила пожежної безпеки у школі.

Усі кабінети у школі оснащені проти димними системами. У кабінетах трудового навчання, фізики, хімії, спортзалах, їдальні є вогнегасники, відра з піском, повстина для гасіння пожежі. У решті навчальних кабінетах є відра для води. У школі існують запасні виходи, які не загорожуються нічим, і план евакуації, система екстреного оповіщення про надзвичайні ситуації.

Загальні правила поведінки при виявленні пожежі у школі:

- Необхідно зачинити двері того приміщення, де горить вогонь. Якщо ви бачите палаюче приміщення через вікно, не намагайтеся увійти у це приміщення.*
- Відчиненні двері не тільки випустять дим і завадять евакуації – раптове постування додаткового повітря може призвести до поширення пожежі з великою швидкістю.*
- Необхідно негайно підняти тривогу, голосно кричати про пожежу. Викликати рятувальників. Виклик повинен бути про дубльований через деякий (короткий) час.*
- Необхідно повідомити про пожежу персонал школи, який буде вживати відповідних заходів щодо негайної евакуації усіх дітей і людей школи. Тут особливо важливо не допустити паніки! Евакуація проводиться із усієї будови школи, навіть якщо пожежу виявлено у якійсь одній частині.*
- Почувши тривогу, учні встають біля своїх парт і за вказівкою учителя залишають по одному класну кімнату і йдуть розміреним кроком до місця зібрання. Необхідно зачинити двері класної кімнати і решту дверей на шляху евакуації (під час евакуації ними більше ніхто не буде користуватися).*
- Діти із одного класу йдуть униз сходами (по одному) тільки з одного боку, залишаючи інший для проходу інших класів, за винятком випадків, коли сходи дуже вузькі. Не можна випереджати один одного.*
- Усі, хто не був присутній у класі під час сигналу тривоги (був в учительській, коридорах, туалетах і т. д.), повинен негайно йти на місце зібрання і приєднатися до свого класу чи групи.*
- Усі прибиральниці, кухарі, адміністративний та інший персонал, почувши тривогу, також повинні негайно йти до місця зібрання.*

- За необхідності організуються пошуки людей, яких не виявили на місці зібрання.

- Нікому не дозволяється повертатися в будівлю, наприклад за одягом, книгами, до того часу, поки не буде дозволено рятувальною службою або – на випадок тренування директором школи.

- На місці зібрання кожен клас або група людей займають суворо визначене місце і перебувають там, не розходячись.

- Місце зібрання повинно бути під навісом або в іншій будівлі.

- Серед усіх евакуйованих, що зібралися у пункті збору, роблять перекличку (за класними журналами): це робиться для того, щоб з'ясувати, чи всі евакуювалися зі школи. Директор школи після тривоги йде до пункту зібрання і там приймає рапорти від усіх шкільних підрозділів.

- Для дітей-інвалідів і дітей із неврівноваженою психікою повинні бути раніше передбачені спеціальні заходи евакуації.

- Розмови і сміх під час евакуації повинні бути заборонені, щоб було чути вказівки.

- До прибуття рятувальної служби уже необхідно знати, де саме, в якому приміщенні пожежа і чи всі евакуйовані. Повинен бути наявним план пожежної евакуації із школи. Начальника варту пожежно-рятувальної служби, що прибув, зустрічають з повною інформацією.

Розділ 9. Правила протипожежної безпеки.

1. Не грайся із сірниками та запальничками.

2. Не запалюй свічки та бенгальські вогні без нагляду.

3. Не залишай іграшки, книжки, одяг біля увімкнених обігрівачів, не суши речі над газовою плитою.

4. Не пали багать у сараях, підвалах, на горищах.

5. Не вмикай багато електроприладів одночасно, електромережа може згоріти.

6. Обов'язково вимикай електроприлади, коли ідеши із дому. Але не тягни за дрів руками, обережно вийми штепсель із розетки.

7. На дачі або у селі не відкривай грубку — від маленької вуглинка, що випаде з неї, може статися пожежа.

Якщо виникла пожежа, а дорослих немає вдома

Пам'ятка

1. Якщо вогонь невеликий, накинь на нього ковдру або залий водою.
2. Якщо горить шнур електроприладу, перш ніж залити полум'я водою, вийми штепсель електроприладу з розетки. Гасити увімкнені електроприлади водою **ЗАБОРОНЕНО!**
3. Якщо тобі не вдалося самотійно загасити вогонь, вибігай з квартири (будинку) і клич на допомогу та дзвони за номером 101.
4. Зателефонувавши до пожежно-рятувальної частини, чітко називай своє прізвище та адресу і повідом, що горить.
5. Не намагайся врятуватися від пожежі у шафі, кладовці або іншому тісному місці — можеш учадіти там від газів, що виділяються під час горіння.
6. Не можна відкривати вікно, доки вогонь у кімнаті не згас — свіже повітря підживить його і полум'я спалахне з новою силою.
7. Доки чекаєш на рятувальників, не панікуй, шукай вихід із кімнати, але не намагайся вистрибнути у вікно.
8. Довірся рятувальникам, виконуй усе, що вони наказують тобі.
9. Якщо ти знаєш, що хтось не може вийти з будинку, який горить, повідом про це дорослих або рятувальників.

Розділ 10. Сигнали оповіщення у випадку надзвичайних ситуацій.

Сигнал «Увага всім» передає інформацію про екстрені повідомлення. Подається включенням сирен, гудками підприємств, транспорту й іншими засобами з метою привернення уваги населення. За цим сигналом необхідно включити радіо, радіотрансляційні і телевізійні приймачі для прослуховування екстрених повідомлень.

"Аварія на атомній електростанції"

Вказується місце, час, масштаби аварії, інформація про радіаційну обстановку та дії населення. Якщо є загроза забруднення радіоактивними речовинами, даються вказівки про необхідність проведення герметизації житлових, виробничих приміщень, заходів захисту від

радіоактивних речовин продуктів харчування і води, проведення йодної профілактики.

"Аварія на ХНО"

Повідомляється місце, час, масштаби аварії, інформація про можливе хімічне зараження території, напрямок та швидкість можливого руху зараженого повітря, райони, яким загрожує небезпека. Надається інформація про поведінку населення залежно від обставин: залишатися на місці, у закритих житлових приміщеннях, на робочих місцях чи залишити їх і, застосувавши засоби індивідуального захисту, прямувати на місця збору для евакуації або в захисні споруди.

"Землетрус"

Подається повідомлення про загрозу землетрусу або його початок. Вказується населенню про необхідність відключити газ, воду, електроенергію, загасити вогонь в печах, повідомити сусідів про одержану інформацію, взяти необхідний одяг, документи, продукти харчування, вийти на вулицю і розміститися на відкритій місцевості на безпечній відстані від будинків, споруд, ліній електропередач.

"Затоплення"

Повідомляється район, в якому очікується затоплення в результаті підйому рівня води в річці чи аварії на дамбі. Вказується населенню, яке проживає в даному районі, що необхідно взяти речі, документи, продукти харчування, воду, відключити електроенергію, газ і зібратися у вказаному місці для евакуації, повідомити сусідів про стихійне лихо і надалі слухати інформацію органів управління з питань НС та ЦЗН.

"Штормове попередження"

Подається інформація про посилення вітру. Населенню повідомляється, що необхідно зачинити вікна, двері, закрити в приміщеннях тварин, повідомити сусідів, по можливості, перейти в підвали, погребі.

"Повітряна тривога" По радіо передається текст: "Увага! Увага! Повітряна тривога! Повітряна тривога!" Одночасно з цим сигнал дублюється сиренами, гудками підприємств транспорту. Тривалість сигналу 2-3 хв. За цим сигналом об'єкти припиняють роботу, транспорт зупиняється і все населення укривається в захисних спорудах. Робітники і службовці припиняють роботу відповідно до інструкцій і вказівок адміністрації. Там, де неможливо через технологічний процес або через вимоги безпеки зупинити виробництво, залишаються чергові, для яких повинні бути обладнані захисні споруди.

"Відбій повітряної тривоги" Органами ЦЗ через радіотрансляційну мережу передається текст: "Увага! Увага! Громадяни! Відбій повітряної тривоги!" За цим сигналом населення залишає захисні споруди і повертається на свої робочі місця і в житлові будинки.

"Радіаційна небезпека" Подається в населених пунктах і районах, в напрямку до яких рухається радіоактивна хмара, що утворилася при вибуху ядерного боєзапасу. Почувши цей сигнал, необхідно прийняти радіозахисні медичні препарати, надіти респіратор (протипилову маску, ватно-марлеву пов'язку, протигаз), взяти запас продуктів, документи, медикаменти, предмети першої необхідності і прямувати у сховище.

"Хімічна тривога" Подається при загрозі або безпосередньому виявленні хімічного чи бактеріологічного зараження. За цим сигналом необхідно прийняти захисні медичні препарати, швидко надіти протигаз, а при необхідності - і засоби захисту шкіри, по можливості укритися в захисних спорудах. Якщо таких поблизу немає, то від ураження аерозолями отруйних речовин і бактеріальних засобів можна захиститися в житлових чи виробничих приміщеннях.

Розділ 11. Правила безпечної поведінки у школі.

У школі потрібно пам'ятати про правила особистої безпеки. Більша частина травм, отриманих у школі, пов'язана з витівками на перервах. Будь дисциплінованим у школі.

Пам'ятка

- 1. У школу не запізнюйся, після уроків не затримуйся.***
- 2. На заняття приходь чистим, охайним, акуратним.***
- 3. Шкільну форму, спортивну форму, взуття тримай в чистоті і використовуй за призначенням.***
- 4. Своє робоче місце тримай у порядку.***
- 5. До шкільного майна стався дбайливо.***

6. *На перерві не кричи, у приміщенні не бігай, краще пограйся на свіжому повітрі.*
7. *Не принось до школи сторонніх предметів.*
8. *У школі забороняється грати в азартні ігри.*

Розділ 12. Правила користування телевізором, комп'ютером, мобільним телефоном.

Телевізор, комп'ютер, телефон це корисні речі але тим, хто неправильно ними користується, вони не залишають часу для навчання, прогулянок і допомоги батькам. А ще можуть зіпсувати зір, поставу і навіть спричинити залежність.

Пам'ятка

-Не можна переглядати телевізор понад 30 хв. на день це призводить до послаблення нервової системи.

-Не рекомендується сидіти біля телевізора, а також на підлозі оскільки рентгенівські промені спрямовані вниз.

-Потрібно сидіти глибоко на твердому стільці з високою спинкою, що має вигин для попереку, це вирівнює спину і дасть підтримку ший.

-Край стільця не повинен тиснути на судини під колінами.

-Використовуй мишку відповідних розмірів, зручної форми.

-Роби перерву в сидячій роботі, вставай і ходи 15-20 хв. кожні 1-2 години.

-Говори якомога коротше.

-Менше дзвони, а пиши СМС це безпечніше.

-Не притискай телефон до вуха, тримай на відстані хоча б декількох сантиметрів.

-Вночі телефон краще відключай або тримай його на відстані МІНІМУМ 1 м. 20 см від голови.

-Категорично заборонено заряджати телефон біля ліжка розетки.

Пам'ятай: максимальне випромінювання йде, коли ти додзвониєшся до абонента, і йдуть гудки. У цей час телефон треба тримати на максимальній відстані від голови. Коли ти вже додзвонився, потужність випромінювання падає.

Розділ 13. Дії в разі загоряння одягу, ступені термічних опіків.

На потерпілого треба відразу накинути кошму, брезент, ковдру або збити полум'я водою. Не можна відривати одяг від обгорілої шкіри, не рекомендується роздягати потерпілого. Оброблення місць опіку на тілі потерпілого проводиться за стерильних умов. Рот і ніс людини, що надає допомогу, а також потерпілого мають бути по можливості закриті марлею чи чистою носовою хусточкою, щоб під час розмови чи дихання з рота або носа на місця опіку не попадали бактерії, що можуть викликати зараження.

До обпечених місць не можна торкатися руками, відривати частини одягу, що прилипли до місця опіку.

Місця опіку слід накрити чистою марлею, але не змащувати ніякими мазями. Для пов'язки використовують стерильний бинт чи індивідуальний перев'язувальний пакет, що запобігають проникненню мікробів на рани. У разі великих площ опіку можна використовувати чисті простирадла. Для зменшення болю можна змочити пов'язку спиртом чи одеколоном. Ці речовини дезінфікують і вгамовують біль. Якщо з'явилися ознаки шоку, необхідно негайно викликати швидку допомогу, а до її приїзду треба дати потерпілому заспокійливе (настойку валеріани 30-40 крапель) і серцевий засіб (таблетку валідолу під язик).

Опік - це пошкодження тканин під впливом високої температури або хімічних речовин.

Класифікація термічних опіків у залежності від глибини пошкодження тканини, важкості ураження.

Клінічні прояви термічних опіків та перегрівання.

Причини опіків

Причина термічних опіків - дія відкритого полум'я, розжарених предметів, перегрітої водяної пари, горючих речовин і т.п.

Хімічні опіки виникають при попаданні на м'які тканини міцних кислот, лугів.

Опіки супроводжуються вираженим больовим синдромом - у осіб з обширними опіковими поверхнями і глибокими опіками розвиваються явища шоку.

Типи опіків

- Хімічні опіки
- Електричні опіки
- Термічні опіки
- Радіаційні опіки

Ступені опіків

Поверхневі опіки

Розрізняють такі ступені опіків;

1 - почервоніння шкіри;

2 - відшарування епідермісу (зовнішнього шару шкіри) з утворенням пухирів, що наповнені рідиною (плазмою крові);

3 - пошкодження всіх шарів шкіри з утворенням струпа - змертвіння тканин;

4 - обуглювання тканин чи змертвіння шкіри, кісток, м'язів та сухожиль.

Тяжкість стану при опіку визначається глибиною і поширеністю пошкодження.

У разі опіків 2-4 ступенів і площі пошкодження більше за 10-15% поверхні тіла розвивається шок; пульс і дихання стають частішими, шкірні покриви бліднішають, з'являється холодний липкий піт. Потерпілий скаржить на нудоту, головний біль, спрагу та загальну слабкість, виникає серйозна небезпека для його життя.

Поверхня опіку вимірюється в % від поверхні тіла і визначається за правилом долоні або за правилом дев'ятки (див. мал. нижче).

Правило долоні - площа долоні постраждалого рівна 1% поверхні тіла.

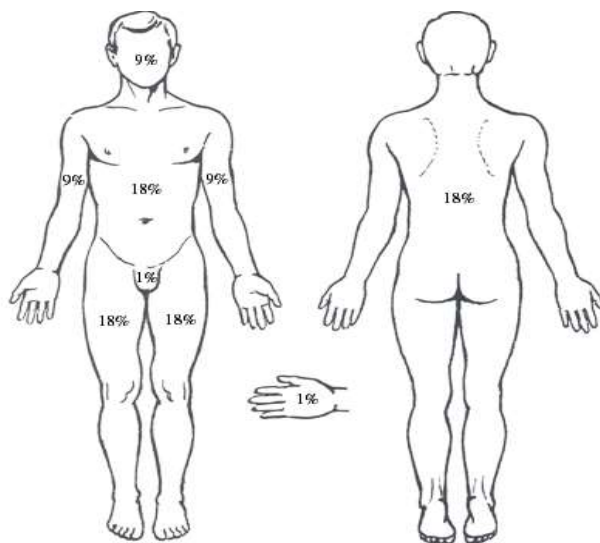
Правило дев'ятки. · Голова і шия - 9%

· Передня поверхня тулуба - 18%

· Задня поверхня тулуба - 18%

· Нога - 18%

· Статеві органи - 1%

Визначення площі опіку. Правило дев'ятки. Правило долоні.

Опіки важкого ступеня

- 1. Глибокі опіки, більше 10%*
- 2. Опік дихальних шляхів*
- 3. Опіки з травмою і переломом*
- 4. Опік поверхневий більше 75%*
- 5. Опік глибокий кистей, стоп, особи і статевих органів*

Опіки середнього ступеня

- 1. Глибокі опіки, 2-10%*
- 2. Поверхневі опіки, 50-75%*
- 3. Почервоніння опіки, 90-100%*

Опіки легкого ступеня

- 1. Глибокі опіки, менше 2%*
- 2. Поверхневі опіки, менше 50%*
- 3. Почервоніння опіки, менше 90%*

Опіки супроводжуються сильним болем.

При сильних опіках можливий шоківий стан.

При опіку дихальних шляхів + 15% глибокого опіку.

Ознаки опіку дихальних шляхів

Опік особи.

Часте галасливе дихання.

Обпалене волосся в носових ходах.

Сліди кіптяви в роті.

Відкашлювання чорної вугільної мокроти.

Розділ 14. Загальні правила застосування вогнегасників та правила безпеки при їх використанні, класи пожеж, первинні засоби пожежогасіння.

Тривалість дії більшості переносних вогнегасників складає від декількох секунд до 1,5 хвилини, при користуванні ними необхідно діяти швидко і рішуче. Для приведення вогнегасника в дію (крім вогнегасників з термічним елементом, чи ежектором аерозольного типу) необхідно зірвати пломбу і вийняти запобіжну чеку. Потім необхідно, для вогнегасників з газовим балоном чи газогенеруючим елементом, ударити рукою по кнопці запуску вогнегасника чи вплинути на пусковий важіль, розташовані на голівці вогнегасника, чи відкрити вентиль газового балона, розташованого із зовні вогнегасника. При цьому бойок ударяє по балончику і розкриває його чи вдаряє по капсулі газогенеруючого елемента і запускає хімічну реакцію між його компонентами. Газ (витискувач) по спеціальному каналу надходить у верхню частину корпусу вогнегасника або через газову трубку з сепаратором — у нижню частину корпусу (порошкового вогнегасника), проходить через шар вогнегасного порошку, розпушуючи (спушуючи) його, і створює тиск у верхній частині корпусу вогнегасника. Для закачних вогнегасників ця операція відсутня, тому що в них вогнегасна речовина постійно знаходиться під дією тиску стиснутого газу або парів вогнегасної речовини.

Під дією надлишкового тиску газу або пару вогнегасна речовина з корпусу вогнегасника по сифонній трубці через клапан запірною пристрою надходить на розпилювач вогнегасника.

Направляють розпилювач (розтруб) вогнегасника на вогнище горіння, відкривають клапан запірною пристрою і приступають до гасіння вогнища пожежі.

Не можна сильно відхиляти

вогнегасник від вертикального положення, тому що при цьому можливо переривання потоку вогнегасної речовини, зміна умов гасіння (особливо якщо для формування струменя вогнегасної речовини використовується щілинний насадок) і вихід через сифон вогнегасника замість вогнегасної речовини потоку газу, що повинний був би витискати вогнегасну речовину.

Підходити до вогнища горіння необхідно з навітряного боку (щоб вітер чи повітряний потік бив у спину) на відстань не менше мінімальної довжини струменя вогнегасної речовини вогнегасника (величина якої вказується в паспорті чи на етикетці вогнегасника). Необхідно враховувати, що сильний вітер заважає гасінню, відносячи від вогнища пожежі вогнегасну речовину і посилюючи горіння.

При роботі з пересувними вогнегасниками необхідно враховувати, що чим більший тиск у корпусі вогнегасника або чим більший діаметр вихідного отвору насадка-розпилювача і, отже, витрата вогнегасної речовини, тим сильніше реактивний вплив (віддача) струменя вогнегасної речовини і тим складніше нею маневрувати.

Після закінчення гасіння і розбирання вогнища пожежі, використані вогнегасники повинні бути негайно відправлені на перезарядження в спеціалізовану організацію (яка має ліцензію на проведення таких робіт).

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ВОГНЕГАСНИКОМ

Вогнегасники слід розміщувати в легкодоступних і помітних місцях, а також поблизу імовірних осередків пожежі. На транспортних засобах переносні вогнегасники розміщують у кабіні біля водія. При цьому необхідно забезпечити їхній захист від сонячних променів, опалювальних і нагрівальних приладів тощо.

Пам'ятайте, що не можна:

- використовувати вогнегасники із uszkodженими корпусами;
- самостійно розбирати та перезаряджати вогнегасники;
- ударити об землю для приведення в дію;
- спрямовувати насадку вогнегасника (гнучкий рукав або розтруб) під час його експлуатації в бік людей;
- перевертати під час роботи;
- кидати у вогнище.

Як правильно застосувати вогнегасник?

ВОГНЕГАСНИК ПОРОШКОВИЙ

Застосовується для гасіння усіх видів речовин та матеріалів, а також електричних приладів під напругою. Утворює високу запиленість, тому погіршує видимість та може пошкодити обладнання.

ВОГНЕГАСНИК ВУГЛЕКИСЛОТНИЙ

Застосовується для гасіння твердих та рідких горючих речовин, а також електричних приладів під напругою. Пам'ятайте, що температура вогнегасної речовини на виході досягає до -70°C . Можливе зниження концентрації кисню в повітрі захищуваного приміщення.

ВОГНЕГАСНИК ВОДЯНИЙ

Застосовується для гасіння твердих горючих речовин (папір, дерево, пластмаса, гума тощо). Категорично забороняється гасити пожежі електричних приладів під напругою.

ВОГНЕГАСНИК ВОДОПІННИЙ

Застосовується для гасіння твердих та рідких горючих речовин. Категорично забороняється гасіння електричних приладів під напругою.

ВОГНЕГАСНИК ВОДОПІННИЙ АЕРОЗОЛЬНИЙ

Застосовується для гасіння твердих та рідких горючих речовин. В основному, використовується як допоміжний засіб.

КЛАСИ ПОЖЕЖ

Під час маркування на корпусі кожного вогнегасника позначають класи пожеж (у вигляді символів), для гасіння яких рекомендовано або не рекомендовано цей вогнегасник

A – горіння твердих речовин

B – горіння рідких речовин

C – горіння газоподібних речовин

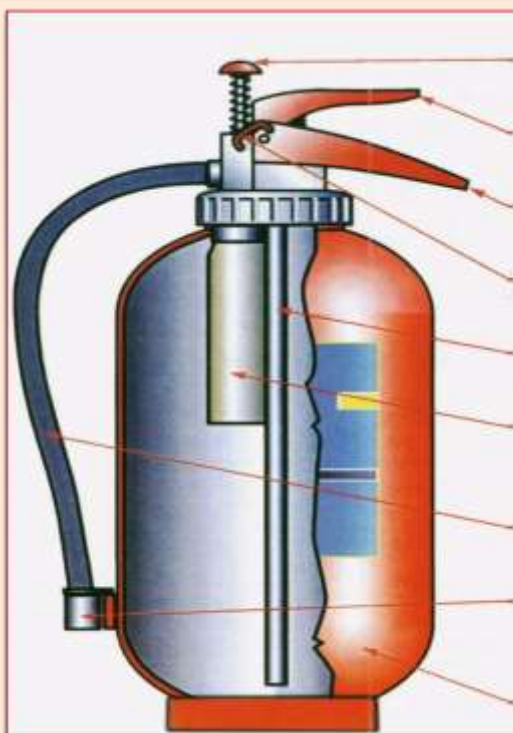
D – горіння металів

(E) – горіння електроустановок під напругою

Символи класів пожеж, для гасіння яких вогнегасник непридатний, перекреслюються червоною діагональною лінією від верхнього лівого кута до нижнього правого кута використовуваного символу.

Будова вогнегасника ВП-5Б

Кнопка з голкою

Важіль

Ручка

Запобіжна чека

Сифонна трубка

Балон з робочим газом

Рукав

Насадок-розпилювач

Корпус

Заходи безпеки:

- не проходити повз пожежу у пошуках вогнегасника, тому що тупикове приміщення може стати для вас пасткою;*
- користуватися вогнегасником можливо тільки вивчивши паспорт на вогнегасник та правила приведення його в дію;*
- не дозволяється використання вогнегасників на корпусі яких маються сліди корозії, механічних пошкоджень;*
- при гасінні порошковими та вуглекислотними вогнегасниками електроустаткування під напругою до 1000 В дозволяється проводити за умови обмеження наближення до струмопровідних частин на відстань не ближче 1 м до насадка (розтруба) вогнегасника (для виключення пробоя високою напругою);*
- гасіння здійснювати з навітряного боку;*
- залишати вільним шлях евакуації;*
- під час гасіння одночасно кількома вогнегасниками не здійснювати гасіння струменями вогнегасної речовини, спрямованими назустріч один одному;*
- після закінчення гасіння відходити необхідно, залишаючись лицем до вогнища;*
- при наявності запасного вогнегасника з вогнегасною речовиною охолоджувальної дії зробити обробку нагрітих поверхонь з метою попередження повторного займання;*
- застосування бромтилових вогнегасних установок (як переносних, так і стаціонарних) у середині приміщень допускається тільки в ізолюючих протигазах;*
- перед застосуванням вуглекислотного (бромтилового, порошкового) вогнегасника розтруб (розпилювач) має бути спрямований у бік вогню;*
- забороняється братися незахищеною рукою за розтруб та з'єднувальну з ним трубку вуглекислотного вогнегасника (під час використання та відразу після цього – температура в цих місцях може досягати до мінус 80°C);*
- відразу після застосування вуглекислотних вогнегасників у середині приміщень (замкненому об'ємі) слід покинути приміщення доки воно не провітриться;*
- забороняється застосування повітряно-пінних вогнегасників для гасіння електричних приладів і обладнання, які перебувають під напругою, а також речовин і матеріалів, взаємодія яких з піною може призвести до закипання, викиду, вибуху, посилення горіння;*
- при використанні порошкового вогнегасника не рекомендується потрапляння порошку в органи дихання та очі;*
- гасіння проводити з відстаней вказаних в паспортах заводів-виготовлювачів (в середньому 1,5÷2,5 м).*

ПЕРВИННІ ЗАСОБИ ПОЖЕЖОГАСІННЯ

Для ліквідації невеликих осередків пожежі, а також для гасіння пожеж на початковій стадії їх розвитку (до прибуття штатних підрозділів пожежної охорони) призначені первинні засоби пожежогасіння :

- Вогнегасники;
- Пісок ;
- Вода ;
- Немеханізований ручний інструмент;
- Пожежні щити ;
- Пожежні гідранти;
- Підручні засоби (покривала, і т.д.).

Вуглекислотні вогнегасники

ОУ-2

ОУ-5

ОУ-25

ОУ-80

Вуглекислотні вогнегасники призначені для гасіння пожеж різних речовин , а також гасіння пожеж на електроустановках, кабелях і провідниках струму які знаходяться під напругою до 1 кВ (1000 А).

Порошкові вогнегасники

ОП-2

ОП-4

ОП-8

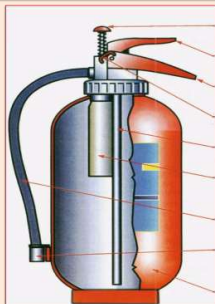
ОП-50

ОП-100

Порошкові вогнегасники призначені для гасіння пожеж твердих, рідких і газоподібних речовин (в залежності від марки вогнегасячого порошку, що використовується), а також гасіння пожеж на електроустановках, які знаходяться під напругою до 1 кВ (1000 А).

Будова вогнегасника ВП-5Б

- Кнопка з голкою
- Важіль
- Ручка
- Запобіжна чека
- Сифонна трубка
- Балон з робочим газом
- Рукав
- Насадок-розпилювач
- Корпус

Будова вогнегасника ОУ-2

- Важіль керування клапаном
- Ручка
- Запобіжна чека
- Сифонна трубка
- Розтруб
- Корпус

Пожежний кран

Ручний немеханізований інструмент
Він використовується у випадках, коли для гасіння, без розбирання конструкцій будівлі (споруди), неможливо застосувати інші засоби пожежогасіння, евакуювати людей чи майно, неможливо видалити дим чи отруйні гази, а також у разі виникнення небезпеки обвалу та необхідності створення розривів для запобігання поширенню полум'я .

Пожежний щит

Вимоги щодо укомплектування пожежних щитів
Ручний немеханізований пожежний інструмент повинен зберігатися в легкодоступному та видному місці. Для цього передбачено правилами виготовляти спеціальні пожежні щити. Інвентар, що знаходиться на ньому, фарбують в червоний колір і укомплектовують вогнегасниками. Біля пожежного щита повинен знаходитися також ящик із сухим піском (об'єм 30 л), і дві ємності з водою об'ємом не менше 200 літрів.